

Anbefalinger om bekæmpelse af negativ social kontrol

Sammenfatning:

- **Grundlæggende:** Rådet for Etniske Minoriteter mener, at negativ social kontrol kan have mange forklaringsfaktorer, men at det overordnet er et socialt problem. Rådet anbefaler, at man bruger redskaber, som man allerede ved virker til at afhjælpe sociale problemer. Rådet anbefaler, at indsatser også implementeres udenfor familien og i lokalsamfundet, så man kommer ud til en bredere målgruppe.
- **Undgå etnicisering af socialproblematikker:** Rådet mener, at det er afgørende, at fagpersoner stoler mere på deres faglighed og professionalisme, når de står over for et problem med en etnisk minoritetsfamilie. De skal turde stille de samme krav og forventninger til en familie med udenlandsk baggrund, som de vil stille til en etnisk dansk familie.
- **Inddrag civilsamfundet:** Rådet mener, at et tættere samarbejde med aktører i lokalområdet kan være med til at sikre en bedre kommunikation og større tillid til myndighederne. Rådet opfordrer derfor til, at man i større grad inddrager lokale, ressourcestærke, etniske minoriteter, der eksempelvis er til stede i de lokale integrationsråd og etniske foreninger.
- **Brug dialog:** Rådet er begejstret for Dialogkorpsets tilgang, og vil derfor i en periode på de næste to år indgå et samarbejde med korpset om at udvikle et koncept for afvikling af lokale dialogmøder i regi af de lokale integrationsråd med inddragelse af blandt andet boligselskaber og evt. Center for Frivilligt Socialt Arbejde.
- **Inddragelse af indflydelsesrige aktører:** Rådet anbefaler, at man opbygger et netværk og samarbejder med indflydelsesrige aktører, institutioner og personer.
- **Undgå stigmatisering:** Rådet anbefaler, at man i indsatserne overfor negativ social kontrol er yderst opmærksom på, at man risikerer at stigmatisere og mistænkeliggøre forældre og unge, alene på grund af deres etnicitet og religion, og også rammer dem, som ikke har problemer med social kontrol.

Anbefalinger om bekæmpelse af negativ social kontrol

Grundlæggende

Det er vigtigt for Rådet at slå fast, at børns opdragelse først og fremmest er forældrenes ansvar. Det er i den forbindelse vigtigt at sondre mellem negativ social kontrol og det at have en tilgang til opdragelse, der er anderledes end normalen. Der skal være plads til socialt og kulturelt forskellige opdragelsesformer og forståelser af acceptabel adfærd. Men modsat er det vigtigt for Rådet at påpege, at forældrene samtidig har et ansvar for deres børns opdragelse og trivsel, og at myndigheder og fagpersoner ligeledes har et ansvar for at skride ind, når børn og unge mistrives, og/eller udsættes for undertrykkende negativ social kontrol. I disse tilfælde må man ikke vende det blinde øje til pga. berøringsangst eller henvise til, at der blot er tale om et anderledes socialt miljø eller en anden kultur. I det følgende tages afsæt i Københavns Kommunes ekspertgruppes definition af negativ social kontrol:

”Der er tale om social kontrol, når individet gennem pres, tvang eller vold begrænses i sin livsudfoldelse og ret til at træffe selvstændige valg angående eget liv og fremtid. Det gælder f. eks. den enkeltes selvbestemmelse over egen krop, frihed til at vælge venner, fritidsaktiviteter, religion, påklædning, uddannelse, kæreste eller ægtefælle.”

(Anbefalinger fra ekspertgruppen til forebyggelse af social kontrol, maj 2017)

Rådet betragter negativ social kontrol som et problem, der kan have mange forklaringsfaktorer som kultur, sprog og religion. Andre almenmenneskelige problematikker som generationskonflikter, traumer, socialøkonomiske eller migrationsforhold kan også spille ind.

Man behøver ikke at starte forfra og opfinde nye metoder og indsatser, men i stedet benytte sig af allerede eksisterende, der har vist sig at fungere. Mange af disse kendte metoder kunne have en meget større effekt, hvis de blot blev mere udbredt i det igangværende arbejde med indsatser overfor negativ social kontrol. Skole-hjem-samarbejde er et instrument, der med fordel kan bruges mere aktivt i indsatsen - særligt i dialogen med forældrene om spændingsfeltet mellem opdragelse og social kontrol. Der er meget viden, som bliver brugt af socialarbejdere og pædagoger om børn i mistrivsel, og denne viden kan med fordel anvendes og udbredes i arbejdet med bekæmpelse af negativ social kontrol.

Fagpersonalet skal kende beredskabet, så de ved, hvem de skal kontakte. Dernæst er det vigtigt at være bevidst om, at negativ social kontrol ikke kun foregår i familierne, men også blandt jævnaldrende, som begrænser og præger hinanden med henvisning til religion og kultur. Rådet anbefaler derfor, at indsatser også implementeres udenfor familien, hvor man inddrager lokalsamfundet og sætter emnet op til en mere generel diskussion, så man kommer ud til en bredere målgruppe end blot de unge og forældrene. Her er det at foretrække, at fagpersonale med etnisk minoritetsbaggrund involveres i indsatsen, således at den ikke opleves som et projekt, hvor danskerne skal opdrage de etniske minoriteter i gode og frisindede relationer og børneopdragelse. Dette kan virke kontraproduktivt og øge oplevelsen af stigmatisering og integration som forceret fordanskning.

Eksempel: Rådet yder i 2018 og 2019 økonomisk støtte til dialogarrangementer til forebyggelse af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Arrangementerne kan faciliteres af de lokale integrationsråd og eksempelvis afholdes i udsatte boligområder. Videre har integrationsrådene mulighed for at indgå et samarbejde med Dialogkorpset.

Et andet eksempel er projektet Familiecamp for tosprogede børn og forældre, som er faciliteret af boligområdet Nøjsomhed, lokale daginstitutioner og Helsingør Kommunes Integrationsråd.

Undgå etnicisering af socialproblematikker

Rådet bakker op om pointerne i regeringens handlingsplan, som går ud på at tage et opgør med berøringsangsten og sætte fokus på, at man ikke altid finder problemet i relation til religion og etnicitet, selvom det kan spille en afgørende rolle i visse situationer. Rådet mener, at det er afgørende, at fagpersoner stoler mere på deres faglighed og professionalisme, når de står over for et problem med en etnisk minoritetsfamilie. De skal turde stille de samme krav og forventninger til en familie med udenlandsk baggrund, som de vil stille til en etnisk dansk familie. Når det er sagt, er der alligevel nuancer, som skal tages med i betragtning.

Begreber som tryghed og tillid er grundstenen i alt socialt arbejde, og i særdeleshed når vi taler om etniske minoritetsbørn og -forældre, men for at kunne tilrettelægge det sociale arbejde, må de professionelle være i stand til at skelne mellem, hvorvidt problemerne er socialt eller kulturelt betingede. Ikke alt kan forklares ud fra en devise om, at der blot er tale om en kultur, som er anderledes end den danske. Vi risikerer at udvise omsorgssvigt overfor de etniske minoritetsbørn, hvis vi eksempelvis tolererer vold i familien og bortforklarer det med, at "sådan gør man jo i disse familier". Med henblik på at kunne agere som professionelle og levere den nødvendige indsats, må socialarbejdere og fagfolk først og fremmest få en større indsigt og viden om:

- De mulige påvirkninger af flugt, krig, forfølgelse og ophold i flygtningelejre, asylcentre osv. Herunder primær og sekundær traumatisering og reaktioner som følge deraf. F.eks. kan en frygt for omverdenen føre til kontrollerende opdragelsesformer.
- Etniske minoritetsfamiliers baggrund, opdragelsessyn og forhold i lokalområderne. Er de etniske minoritetsforældre nervøse for sladder om deres børn? Er de bange for, at deres datter f.eks. går ud om aftenen, fordi man oplever det område, man bor i som utrygt? Har forældrene erfaringer med andre unge, som har gjort dem nervøse osv.?
- Problematikker i forhold til identitetsdannelsen mellem to kulturer.
- Misbrugsproblematikker hos etniske minoritetsfamilier.

Rådet anbefaler, at man tager disse nuancer med i betragtning, når der opkvalificeres fagpersoner, og at man i stor udstrækning bruger eksperter på området, samt ressourcestærke etniske minoriteter i arbejdet,

eksempelvis *Bydelsmødrene* og fædreprojekter igangsat af organisationen *Baba*. Rådet anbefaler endvidere, at der afsættes midler til at lave mere kvalitativ forskning for at opnå en mere nuanceret viden omkring forebyggelse af negativ social kontrol.

Inddrag civilsamfundet

Rådet mener, at civilsamfundet spiller en afgørende rolle i arbejdet med forebyggelse af negativ social kontrol. Det er vigtigt at inddrage de lokale beboere og foreninger, da dette sikrer en anderledes relation mellem de udsatte og samfundet. Det lokale civilsamfund har mere viden om årsagerne til social kontrol og kan derfor nemmere målrette deres hjælp til de udsatte. Derfor er det vigtigt, at der er et funktionelt samspil mellem skoler, kommunen, idrætsforeninger, lokale foreninger mv. Fædre- og mødregrupper som eksempelvis *Baba* og *Bydelsmødrene* kan med fordel inddrages i dette arbejde. Kommunikation og samarbejdet spiller en afgørende rolle for at afhjælpe social kontrol. Det er essentielt, at dette ikke tager form af overvågning, og at lokale aktører ikke opleves som "stikkere". I stedet skal der ydes støtte til de positive fællesskaber, da dette skaber et alternativ til de lukkede miljøer, som aktivt opfordrer til at tage afstand fra majoritetssamfundets normer og regler. Rådet bakker derfor op om de initiativer i regeringens handlingsplan, der handler om at aktivere og inddrage lokalsamfundet, og at dette gøres via strategiske partnerskaber.

Rådet anbefaler, at man i arbejdet tænker på de lokale, ressourcestærke etniske minoriteter, der findes i eksempelvis de lokale integrationsråd, etniske foreninger og *Bydelsmødrene*.

Eksempel: *FritidsGuiderne KBH* er en frivilligindsats, der arbejder med at introducere børn og unge fra udsatte boligområder til det lokale foreningsliv. På den måde, gennem *FritidsGuiderne KBH*, introduceres de unge til positive fællesskaber, som alternativ til de lukkede miljøer, der kan eksistere i udsatte boligområder.

Brug dialog

Det er Rådets opfattelse, at meget dialog med etniske minoriteter afskæres fra starten, fordi oplægget bliver fokuseret på et krav om ubetinget tilpasning til danske forhold, udtrykt ved "I Danmark er det sådan at.." eller "I Danmark gør vi sådan at..". Denne tilgang bliver af mange etniske minoriteter opfattet som en unødvendig opdeling i "dem og os" og en påmindelse om, at de ikke er en del af det danske fællesskab på grund af deres etniske minoritetsbaggrund.

Derfor er Rådet begejstret for Dialogkorpsets tilgang, hvor man med udgangspunkt i et dilemma får sat problemerne til diskussion uden på forhånd at have defineret, hvem det er, der skal forandre deres adfærd eller, hvad der er rigtigt og forkert. Dialogkorpsets arbejde handler om at skabe rum for dialog og refleksion over egne og andres adfærd og handlemønstre. Rådet vil derfor i en periode på de næste to år indgå et samarbejde med Dialogkorpset om at udvikle et koncept for afvikling af lokale dialogmøder i regi af de lokale integrationsråd med inddragelse af bl.a. boligforeninger og evt. Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

Eksempel: *Dialogkorpset* søger at skabe debat og diskussion via refleksionskort, dilemmaøvelser og konkrete cases. De har til formål at forebygge negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. De besøger skoler, foreninger, boligområder mv. i hele Danmark, og deres arrangementer er gratis.

Inddragelse af indflydelsesrige aktører

Rådet mener, at vi skal inkludere og øge samarbejdet med indflydelsesrige aktører for at bidrage positivt til den indsats, der lægges for dagen. Vi skal påvirke og uddanne ledende forbilledlige personer og institutioner til at gentænke deres rolle og indflydelse, så de bliver en partner – for eksempel i forhold til områder som social kontrol.

Rådet anbefaler, at man opbygger et netværk og samarbejder med relevante og indflydelsesrige aktører, institutioner og personer, herunder moskeer, imamer, organisationer, friskoler, ungdomsforeninger, etc. På den måde bliver miljøerne inddraget, men også forpligtet til at bidrage positivt til integration, medborgerskab og forebyggelse af etniske og religiøse spændinger og misinformation.

Kommunikationen ville også give en afklaring den anden vej, således at det politiske niveau bliver bevidst om de problemstillinger og udfordringer, der findes i de religiøse etniske minoritetsmiljøer og dermed også blive bedre rustet til at løse disse og forbedre situationen. Det kunne også implicit indbefatte forpligtende undervisning, oplæg og dialog om regeringens politik, principper, hensigter og arbejde, med henblik på at gøre målgruppen mere bevidst og kompetent i forhold til dens ansvar for integration.

Eksempel: I strategien *Tryk Aalborg* har man etableret et samarbejde med kommunens største moske. Samarbejdet fokuserer på dialog og koordinering af fælles indsats mod radikaliserings. Man kunne med fordel udbrede en lignende foranstaltning i relation til negativ social kontrol, hvor relevante aktører i den pågældende kommune inddrages.

Undgå stigmatisering

Der er risiko for, at indsatsen mod negativ social kontrol betyder, at familier, børn og unge med muslimsk og bestemte etniske baggrunde føler sig mistænkeliggjort og stigmatiseret. Dette kan styrke følelsen af, at man som muslim og indvander er ildeset i det danske samfund, og at staten blander sig unødvendigt og fordomsfuldt i ens familie, opdragelse og børn. Der hersker en stor mistillid til myndighederne blandt nogle etniske minoritetsfamilier på grund af stigmatisering og den politiske debat om muslimer. Indsatser omkring social kontrol kan derfor opleves som overvågning og indblanding i det private rum. Negative fordomme og forforståelser om muslimske familier eller muslimske unge, kan have en kontraproduktiv effekt. Det er derfor vigtigt, at man i indsatsen undgår at mistænkeliggøre på baggrund af religion eller etnicitet, at man skelner mellem forskellige familieformer, og inddrager professionelle med etniske minoritetsbaggrund i arbejdet.